ПРЯМУЄМО РАЗОМ

ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

МІЖНАРОДНИЙ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні

Період моніторингу: травень 2020 року

Випуск № 56, червень 2020

Шановні читачі!

Перед Вами черговий випуск Інформаційного бюлетеня «Моніторинг сприяння торгівлі в Україні», продукт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, який публікується за підтримки Європейського союзу та МФ "Відродження" в рамках проекту "Підтримка громадської ініціатива "За чесну та прозору митницю". Ми прагнемо надати Вам найсвіжішу та найбільш актуальну інформацію стосовно стану реалізації митної реформи та впровадження заходів сприяння міжнародній торгівлі в Україні. Тому для нас дуже важлива Ваша думка, відгуки та побажання щодо комунікаційних зв'язків та методів надання інформації на адресу: customs@ier.kyiv.ua

Зміст

Нормативно-правові акти, що набрали чинності 4

Уряд затвердив новий план з реформування митних органів 4

Експорт спирту дозволили раніше але розширили перелік іншої продукції, забороненої до експорту 5

Уряд уточнив особливості сплати митних платежів при транспортуванні та зберіганні природного газу 6

Мінфін вніс зміни до класифікатора Держмитслужби 6

Проєкти нормативно-правових актів..... 7

Пропонується розширити можливості використання вільних митних зон 7

Пропонується удосконалити механізми захисту національних інтересів 8

Новини..... 10

Митниця розпочала пілотний проект оформлення декларацій в автоматичному режимі 10

Уряд затвердив новий план з реформування митних органів

Розпорядження Кабінету Міністрів України № 569 від 13 травня 2020 року «Деякі питання реалізації концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну митну політику»

Уряд затвердив оновлений план реформування та розвитку системи органів, що реалізують митну політику. Оновлений план містить основну частину положень, які були затверджені Кабінетом Міністрів України у своєму розпорядженні від 5 липня 2019 року № 542 і базувалися на концептуальних напрямках, затверджених Урядом ще 27 грудня 2018 року розпорядженням № 1101.

Новий план містить 60 заходів, які розподілені за напрямками і займає близько 50 сторінок тексту. Старий план містив 58 пунктів і займав майже такий же обсяг. Основна частина заходів повторює зміст попереднього плану реформування. Окремі заходи містять уточнені деталі реалізації окремих заходів або змінені акценти. Ухвалений план містить оновлені терміни виконання заходів, затверджених улітку 2019 року.

Відповідно до задекларованих пріоритетів Уряд бачить розвиток реформи у трьох ключових напрямках.

Функціональний напрямок - забезпечення контролю держави на всіх етапах діяльності митниці і зменшення корупційних ризиків:

- мінімізація людського фактору у процесах (діджиталізація, спорядження Служби сканерами, вагами, камерами, пломбами, експрес-тестами тощо);
- попередження корупції (моніторинг ризикових зовнішньоекономічних операцій апарату Держмитслужби в режимі 24/7).

Мотиваційний напрямок - залучення нових якісних кадрів:

- тестування кваліфікації та рівня доброчесності співробітників;
- мотивація прозорими бонусами (надання співробітнику митниці соціальних і правових факторів захисту).

Сервісний напрямок - Держмитслужба – як якісний сервіс для доброчесних підприємців: максимальна прозорість і ясність правил відповідно до норм ЄС і міжнародних організацій, надійні електронні сервіси для користувачів.

Також планується низка першочергових рішень, які відкривають шлях реформі. Серед них:

* оптимізація апарату Держмитслужби;
* максимальна цифровізація управлінських процесів;
* запровадження нової централізованої системи встановлення ризиків;
* створення моніторингового центру;
* пломбування транспортних засобів та автоматичне оформлення експорту;
* запровадження нового митного тарифу, гармонізованого з іншими країнами світу;
* розробка законопроекту щодо вдосконалення контролю митної вартості.

Реалізація наведених кроків сприятиме інституційному реформуванню Державної митної служби, має усунути недоліки в системі адміністрування податків, митного оформлення, а також забезпечить впровадження найкращих світових практик.

Значна частина з наведених напрямків реформування готувалася за участю митників, представників причетних органів влади, експертного середовища. Водночас, існують певні ризики практичної реалізації наведених кроків і деталей імплементації тих чи інших заходів, які мають бути оформлені в конкретні нормативно-правові акти, що і довів стан реалізація попереднього плану.

Джерело: https://bit.ly/3dpYQsi

Експорт спирту дозволили раніше але розширили перелік іншої продукції, забороненої до експорту

Постанова Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 року № 335 «Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1109»

Уряд змінив своє попереднє рішення і дозолив експорт етилового спирту з 15 травня 2020 року. Попередні обмеження на експорт спирту мали припинити дію 1 червня 2020 року.

Заборона на експорт етилового спирту була запроваджена з метою запобігання поширенню COVID-19 в Україні і забезпечення виробництва в достатньої кількості антисептичних розчинів. Прибічники більш раннього скасування запроваджених заборон аргументували таке рішення тим, що підприємства спиртової галузі мають достатню спроможність забезпечити виробництво спирту в необхідних для України обсягах.

Водночас, оперативність прийняття такого рішення може вказувати на високу ймовірність його ухвалення під конкретні експортні поставки.

Крім зазначеного, внесені зміни фактично розширюють перелік заборонених до експорту товарів, шляхом включення додаткових позицій номенклатури товарів зовнішньоекономічної діяльності. Це стосується таких товарів, як водонепроникнені лабораторні костюми, ізоляційні халати та медичні маски. Кожний товар підпадає під певний код (або декілька кодів) української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД). Тобто товар, в залежності від своїх характеристик може постачатися під різними кодами УКТ ЗЕД. Уряд, фактично розширив перелік цих товарних позицій УКТ ЗЕД.

Якщо раніше під заборону експорту підпадали медичні маски за однією позицією УКТ ЗЕД, то після внесення змін цих позицій чотири. априклад, під заборону експорту підпали лабораторні костюми за трьома позиціями УКТ ЗЕД, а після внесення змін їх доповнили ще трьома позиціями.

Такі рішення продиктовані бажанням Уряду зробити неможливим обхід заборони експорту зазначеної продукції під іншими кодами УКТ ЗЕД, які не були зазначені у попередній редакції постанови. З іншого боку, це може ускладнити експорт тієї продукція, яка за описом не підпадає під заборону експорту, але коди УКТ ЗЕД якої підпадають під ці обмеження.

Джерело: https://bit.ly/3gBejYt

Уряд уточнив особливості сплати митних платежів при транспортуванні та зберіганні природного газу

Постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 2020 року № 415 «Про внесення зміни до переліку товарів, ввезення яких на митну територію України та/або переміщення територією України прохідним та внутрішнім транзитом здійснюється за умови обов'язкового надання митним органам забезпечення сплати митних платежів»

Уряд змінив порядок забезпечення сплати митних платежів при імпорті або транзиті територію України природного газу.

Зокрема, переміщення внутрішнім транзитом митною територією України природного газу, у т. ч. з метою подальшого його зберігання в митному режимі «Митний склад», здійснюватиметься за умови обов'язкового надання митним органам забезпечення сплати митних платежів. Ці гарантії надає декларант. Якщо замовник послуг зберігання є резидентом України, декларантом виступає саме він. Для компаній-нерезидентів послуги з декларування надаватиме ТОВ «Оператор ГТС України».

Забезпечення сплати митних платежів є обов'язковим під час переміщення товарів територією України внутрішнім транзитом у разі, коли: декларантом у періодичній митній декларації на переміщення товарів трубопровідним транспортом заявляється кількість товарів, що перевищує сумарну кількість таких товарів, які оформлювалися протягом попередніх 365 днів за додатковими деклараціями до періодичних митних декларацій цього декларанта; та/або у декларанта на день подання періодичної митної декларації є заборгованість перед митними органами із сплати митних платежів."

Джерело: https://bit.ly/3eKr7Kp

Мінфін вніс зміни до класифікатора Держмитслужби

Наказ Міністерство фінансів України від 4 травня 2020 року № 189 «Про затвердження Змін до Класифікатора Державної митної служби України, її територіальних органів та їх структурних підрозділів»

Міністерство фінансів внесло зміни до власного наказу від 26 листопада 2019 року № 495, яким було затверджено Класифікатор Державної митної служби України, її територіальних органів та їх структурних підрозділів.

Відомчі класифікатори це нормативно-технічні документи, які використовуються для оформлення митних декларацій та виконання інших митних формальностей.

Відповідно до статті 454 Митного кодексу України центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, затверджує відомчі класифікатори інформації з питань митної справи та встановлює порядок їх ведення.

Внесеними змінами, серед іншого, уточняються назви та англійські відповідники цих назв окремих підрозділів територіальних органів митної служби і носять технічний характер.

Джерело: https://bit.ly/2XQDOwa

Пропонується розширити можливості використання вільних митних зон

Проект Закону України реєстр. номер 3404 від 29 квітня 2020 року «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо створення та функціонування вільних митних зон»

Проект Закону України реєстр. номер 3405 від 29 квітня 2020 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо функціонування вільних митних зон»

Законопроекти доповнюють один одного та спрямовані на стимулювання ефективності функціонування вільних митних зон (ВМЗ), шляхом внесення змін до Податкового та Митного кодексів в частині врегулювання режимів їх функціонування та дії пільг.

Серед іншого, пропонується

- дозволити відкриття вільних митних зон промислового типу за ініціативи органів місцевого самоврядування на підставі рішення Кабінету Міністрів України, а не на підставі окремих законів, які приймаються Верховною Радою.
- дозволити Уряду встановлювати своїм рішенням для кожної окремої ВМЗ окремий перелік виробничих операцій, які можуть здійснюватися з поміщеними у митний режим ВМЗ товарів, що знаходяться на територіях ВМЗ промислового типу;
- дозволити випуск у вільний обіг продуктів переробки товарів, поміщених у митний режим ВМЗ зі сплатою митних платежів але без сплати процентів, що підлягали б сплаті у разі перенесення строків сплати митних платежів у зв'язку з наданням розстрочення або відстрочення їх сплати відповідно до норм Податкового кодексу України.

Прийняття законопроекту, на думку авторів, має стимулювати діяльність ВМЗ сервісного та промислового типів на територіях індустріальних парків, логістичних центрів, портів, суднобудівних підприємств, інших експортно орієнтованих підприємств. Це має надати можливість у середньостроковій перспективі залучити додаткові інвестиції та створити нові виробництва та робочі місця.

Іншим законопроектом пропонується:

- визначити що ввезення/вивезення Українських товарів, що не використовуються у виробничих та інших господарських операціях і необхідні для забезпечення функціонування підприємств, розташованих на території ВМЗ, а також українські товари, що використовуються у виробничих та інших господарських операціях і не витрачаються при цьому не прирівнюється до експорту/імпорту і не підлягають оподаткуванню ПДВ та акцизним податком;
- встановити порядок оподаткування та звільнення від оподаткування ПДВ та акцизним податком операцій з ввезення товарів на територію ВМЗ із-за меж митної території України або з території інших ВМЗ; вивезення товарів з митної території України на територію ВМЗ; вивезення товарів з території ВМЗ за межі митної території України або ж на територію іншої ВМЗ; ввезення товарів з території ВМЗ на митну територію України для вільного обігу.
- уточнити застосування норм Податкового кодексу для товарів, які були попередньо ввезені на територію ВМЗ; повністю вироблені або достат-

ньо перероблені чи оброблені у ВМЗ; або відходів виробництва, які утворилися в результаті діяльності у ВМЗ.

- встановити що операції з постачання послуг на території ВМЗ суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність на територіях ВМЗ, звільняються від оподаткування ПДВ, а операції з постачання послуг суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність на територіях ВМЗ, обкладаються ПДВ у порядку та на умовах, установлених для операцій з постачання послуг на митній території України.

Це не перші ініціативи щодо відновлення функціонування різноманітних пільг на території ВМЗ, які на думку авторів мають сприяти відновленню промислового виробництва.

Наразі, тривають широкі дискусії щодо доцільності повноцінного відновлення пільг для ВМЗ. Водночас, окремі ідеї законопроєктів загрожують переведенням функціонування ВМЗ у «ручний режим» .

Джерела: https://bit.ly/3gGRRx4

https://bit.ly/2zH5hbT

Пропонується удосконалити механізми захисту національних інтересів

Проект Закону України реєстр. номер 3444 від 7 травня 2020 року «Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо тимчасових заходів захисту національних інтересів у сфері зовнішньоекономічної діяльності»

Пропонується внести зміни до діючого законодавства в частині удосконалення механізму захисту національних інтересів, використовуючи можливості, які надають норми Світової організації торгівлі (СОТ).

Про що ж йдеться? До законодавства пропонується внести зміни, які дозволять Уряду застосовувати виключні тимчасові заходи захисту національних інтересів у сфері зовнішньоекономічної діяльності при наявності певних виключень, передбачених нормами СОТ.

Такими тимчасовими заходами держави відповідно до проекту можуть бути:

- заборона зовнішньоекономічних операцій або встановлення обмеження на їх здійснення;
- скасування або призупинення тарифних пільг (тарифних преференцій) щодо ставок Митного тарифу України шляхом зупинення звільнення від оподаткування ввізним митом, застосування пільгових чи повних ставок ввізного мита або скасування тарифних квот;
- застосування повної або часткової заборони (повного ембарго) на торгівлю;
- позбавлення режиму найбільшого сприяння або пільгового спеціального режиму;
- запровадження спеціального мита;
- запровадження режиму ліцензування;
- встановлення квот;
- обмеження переміщення товарів через митний кордон України;
- інші заходи, передбачені законами та міжнародними договорами України.

У яких випадках можливе використання такого інструменту? Йдеться про умови, при настанні яких держава-член СОТ може вживати виключні тимчасові заходи, зокрема у міжнародній торгівлі, які заборонені до застосування при звичайних умовах або при звичайних обставинах. Угоди СОТ містять виключення, які дозволяють державам застосовувати заходи, спрямовані на захист безпеки держави, життя і здоров'я людини.

Такі обставини, зокрема, наведені у:

- статті XI ГАТТ «Загальні скасування кількісних обмежень» (*наприклад щодо попередження чи послаблення критичного дефіциту харчових продуктів або інших товарів, що мають вагоме значення для експортуючої сторони);*
- статті XX ГАТТ «Загальні винятки» (наприклад для захисту суспільної моралі або необхідності захисту життя чи здоров'я людей, тварин та рослин тощо);
- статті XXI ГАТТ «Винятки з міркувань безпеки»;
- статті XIV ГАТС «Загальні винятки»;

Тобто, у нормах СОТ прописані певні умови, або обставини, при яких держава не може бути обмежена у своїх діях або коли державам дозволяється застосовувати заходи захисту власних національних інтересів, продиктованих певними умовами або обставинами, зокрема безпеки. І при цьому такі дії не будуть вважатися порушенням зобов'язань в рамках СОТ.

З одного боку, в українському законодавстві відсутні чіткі процедури для використання наведених можливостей, наданих міжнародними угодами. В Уряду має бути відповідний інструментарій, який би дозволяв швидко застосовувати обмежувальні заходи у разі наявності винятків, передбачених нормами міжнародних угод. Але з іншого боку, наведений законопроєкт не вирішує цю проблему. У ньому не прописні відповідні процедури. Такі дії Уряду мають бути врегульовані процесуально. Іншими словами, запропонований проєкт дозволяє Уряду ухвалення відповідних заходів захисту, але не прописує механізм їх застосування та скасування. Окремі норми законопроєкту сформульовані не конкретно і дозволяють достатньо загальне їх трактування. Перелік виключних тимчасових заходів захисту національних інтересів у сфері ЗЕД не є вичерпним, а окремі пункти є спірними. Відсутній порядок, строки та умови реалізації Урядом відповідних повноважень.

У цілому, ідея закладена у проєкті є необхідною для імплементації але потребує більш детального доопрацювання.

Джерело: ttps://bit.ly/3eJMyeB

Митниця розпочала пілотний проект оформлення декларацій в автоматичному режимі

19 травня 2020 року Держмитслужба запровадила пілотний проєкт з виконання митних формальностей автоматизованою системою митного оформлення в автоматичному режимі. Проєкт спрямований на спрощення процедури митного оформлення та створення сприятливих умов для суб'єктів зовнішньо-економічної діяльності.

Наразі пілотний проєкт стосуватиметься трьох митних режимів: експорт, переробка на митній території та реекспорт (після переробки).

Відтепер для цих режимів тестуватиметься т.зв. автоматичний випуск декларацій, який передбачає можливість автоматичного оформлення без участі посадових осіб митниць.

Тобто декларації, які відповідатимуть певним критеріям і оцінюватимуться як низькоризикові, направлятимуться системою оформлення в окреме вікно. Якщо у декларації виявляться ризики або спрацьовує система АСАУР, її митне оформлення продовжиться за звичайною процедурою. Якщо ж система не виявить помилок та ризиків, декларація буде оформлена автоматично, про що декларант отримає відповідне повідомлення.

Для реалізації пілоту розроблено спеціальний алгоритм виконання митних формальностей в залежності від видів транспорту, митних режимів та типів митних декларацій.

Зауважимо, що для декларантів процедура подачі декларації залишається без змін.

Отримані в ході реалізації проєкту напрацювання дадуть можливість розширити застосування автоматичного оформлення та у майбутньому підключити інші митні режими.

Джерело: https://bit.ly/2Xoncgl

“Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” є продовженням випусків Щомісячного моніторингу сприяння торгівлі в Україні, який готувався Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій у рамках проекту “Діалог зі сприяння торгівлі”, за фінансової підтримки Європейського Союзу та співфінансування Міжнародного фонду “Відродження”.

Запропонований інформаційний бюлетень є продовженням попереднього і публікується в рамках проєкту **“Підтримка громадської Ініціативи “За чесну та прозору митницю”**, який реалізується за підтримки Європейського союзу та Міжнародного фонду “Відродження” та є моніторингом реалізації митної реформи та заходів зі сприяння міжнародній торгівлі.

Публікація складається з трьох частин:

- нормативно-правові акти, що набрали чинності
- проекти нормативно-правових актів
- новини

Ми розуміємо, що малому та середньому бізнесу не вистачає часу на проведення аналізу нового законодавства або можливих нормативних новацій. Також, значна кількість таких актів складна для розуміння пересічної людини. “Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” покликаний привернути увагу до цікавих подій, нововведень законодавства України, що стосуються сфери спрощення процедур торгівлі і можуть безпосередньо впливати на суб’єкти зовнішньоекономічної діяльності. Також у цих публікаціях ми будемо робити аналіз проектів нормативних актів із цієї тематики.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) - міжнародно визнаний незалежний український аналітичний центр, заснований у 1999 році.

ІЕД займається аналізом проблем економічного розвитку, міжнародної торгівлі та ділового клімату (зокрема в секторі МСП), бере участь у розробці документів політики національного та регіонального рівня.

ІЕД регулярно випускає власний макроекономічний прогноз для України та бере участь у розробці консенсус-прогнозу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Команда соціологів ІЕД проводить регулярні опитування підприємств та експертів із метою оцінки ділового клімату та очікувань українського бізнесу. ІЕД успішно поєднує свою аналітичну діяльність з адвокацією змін та участю в громадському житті України. ІЕД співпрацює з центральними та місцевими органами влади, вітчизняними та закордонними аналітичними центрами, організаціями громадянського суспільства.

Робота ІЕД фінансується за рахунок грантів, благодійних внесків та коштів технічної допомоги.

Застереження

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні підготовлений ІЕД і має виключно інформаційний характер. Хоча ми доклали щонайбільших зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-якої частини цієї публікації. У разі використання обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.

Матеріал відображає позицію авторів і не обов’язково збігається з позицією Європейського Союзу, Міжнародного фонду “Відродження” та (або) Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.